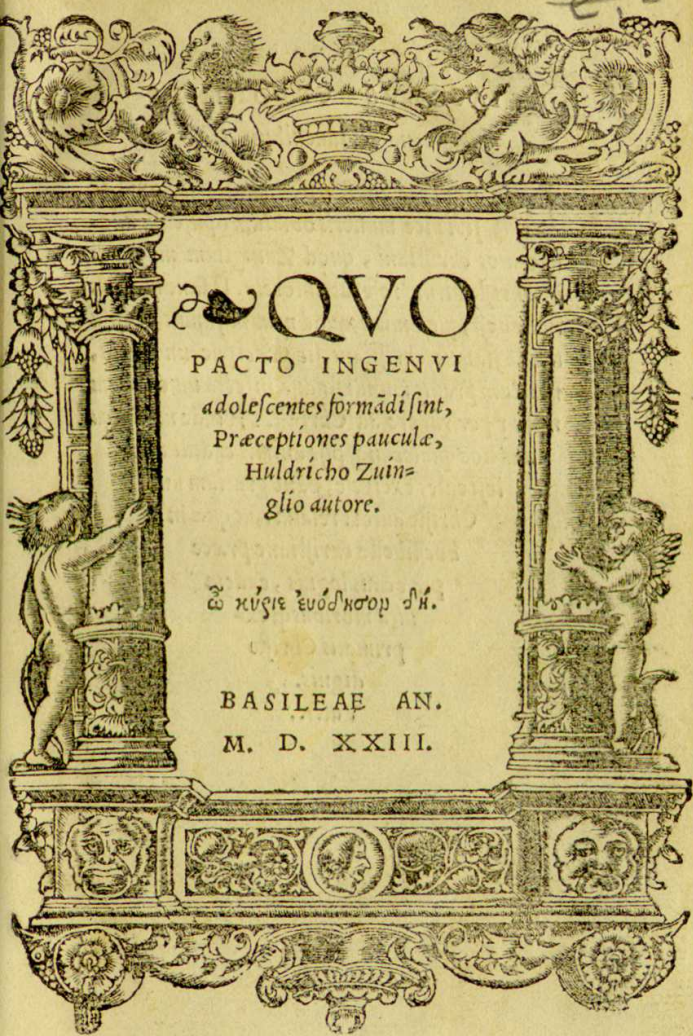

e. 5

QVO

PACTO INGENVI
 adolescentes formādi sint,
 Præceptiones paucula,
 Huldricho Zuin-
 glio autore.

Ω κύριε ευόδικου δ'η.

BASILEAE AN.
 M. D. XXIII.

(Panzer VI, 241, 512).

IACOBVS CEPORINVS

candidis iuuenibus S.

Magni facient spero quàmuis pusillum hoc
sibi uice muneris oblatum opusculū ado-
lescentes christiani, quod Zuinglium magnum
in Christo uirum referat autorem. Is sanè ut totus
in hoc est, quo omnes, quo nomine sumus, re ipsa
tandē fiamus, christiani, sic præcipue innocuam,
nec dum prauis mundi studijs infectā iuuentutem
nititur pertrahere ad Christū. Pròinde munuscu-
lum hoc qualecunq; pijs animis cādidi ado-
lescentes excipite, hanc gratiam uni
Christo autori relaturi, ut quæ in
hoc libello christiane præce-
pta oculis legitis, eadem
uita moribusq; ex-
primatis Christo
dignis.
Valete.

3

Regis. Has tu diligēter, ut spero, leges, teq; in ipsas
trāsfigurabis, ut alys quoq; uiuum specimen exhi
beas. Id faxit Christus Opt. Max. Amen. Tiguri
Kalend. August. M. D. XXIII.

PRIMARVM PRAECES

ptionum Aphorismi.

Nte omnia, cum nō sit humanarū uirū .i. De his
um cuiusquā pectus ad fidem unius q ad deū.
dei pertrahere, etiā si quis Periclem
suadēdo superet, sed cœlestis tantūmo
do patris, qui nos ad se trahit, adhuc tamen iuxta
uerbū apostoli, fides ex auditiōe est, mō auditiō
sit uerbū Christi: nō hercle, qd ipsa uerbi prædi
catio tātum polleat, ni spūs intus canens moneat:
Ideo uerbis purissimis instillanda est, oreq; dei usi
tatissimis, fides: iungendæ simul preces ad eū, qui
solus fideles facit, ut quem nos docemus uerbo,
ipse ad flatu suo inluminet.

Nec fortasse alienū fuerit ab instituto Christi,
si in agnitiōe dei etiā per uisibilia adducamus:
Putā, si uniuersam mūdi molem ante oculos aduo
cemus, singula digito mōstrantes esse mutationi
obnoxia, sed immutatū immotumq; esse oportere
eum, qui omnia, cum tam uaria sint, tam firma mi
rabiliq; concordia conciliauit.

Rursus eū qui tanta solerīa cuncta disposuit,

4 DE HIS QVAE AD DEVM

ne suspicandum quidem esse, negligentem operis sui futurum, cum inter mortales uicio uertatur, si quis rei domesticæ parum diligens fuerit.

Hinc discet ille noster, dei prouidentiam res omneis curâtem, omnia disponentem, omnia seruantem. Nā duorū passerum, qui asse parati sunt, alter ne in terram modo nobis decedit cūtra eius consiliū: quæ pilos quoq; capitis nostri numerauit, nihil prorsus hac cura uilescens.

Quo manifestum fit, eam nō modo quibus animâ, sed ea quoq; quibus corpus eget, destinare: cū coruos uideamus tam liberaliter ab ea excipi, lilia uero tam splendide uestiri.

Haftenus de diuina prouidentia recte imbuta mens, fieri non potest, ut unquam anxia fiat, aut sordide cupida. Quæ adfectū, si in ipsa herba reciderimus, iā nocētissima peste mentē liberauimus.

Sciet enim deum non solummodo dominū, sed & patrem esse omnium in se credentium, hoc est fidētium: cupereq; ut ad se pro imploranda ope haud segnius adcurramus, quàm ad parētem qui genuit, proprijsq; uerbis opem pollicitum, quod orari nimirum amet.

Prōinde si ægritudo uel animi uel corporis adfligit, medelâ ab illo impetrādâ, si urget hostis, si degrauat inuidia, ad eū cōfugiēdū, si sapientiâ, si eruditionem adfectamus, apud hunc ambiendas,

imò coniugē quoq; & liberos hinc petēdos, esse.

Res & honores si paulo uberius adfluāt, ab eo petendum, ne animum his emolliri patiatur, inq; transuersum abduci.

Quid multa? in uniuersum omnia sciet hinc esse petenda, nefasq; putabit, quicquam ab illo petere, quod ei prestare indecorum esset: pudebitq; tādē quicquā uel cupere uel habere, quod perdecum non licet, & eas res unice comparabit ac reponet, quæ uere beatos reddunt.

Euangelij mysteriū hac uia capiet, statum primū hominis ante omnia resciet, nēpe ut is sit morte mortuus, postea quā preceptum dei præuariatus esset, ut suo facinore posteritatem omnem uitari: mortui enim uiuos generare nequeūt: nec Aethiopē uidimus unquam apud Britannos natū: unde hic noster suum quoq; morbum agnoscet.

Agnoscit hinc quoq; si sciat, ut omnia ex adfētibus ἐκ τῶν παθῶν geramus nos, deus autē, ut sit ab eis alienissimus. Ex quo indubie sequitur, nos quoque alienissimos esse oportere, si cum deo habitare cupiemus. Vt enim innocētissimus quisq; nihil commercij cum flagitiosissimis habet, atque è diuerso iustum ferre nequit iniquissimus (Nero enim ut Senecas duci iubent, ita è diuerso Ennios cum Scipionibus idem tumultus tegit) sic cum deo quoq; non alius habitabit, quā qui incedit

DE HIS QVAE AD DEVM

sine macula, & sanctus est quemadmodū ipse sanctus est, cordisq; mundicia præditus: Beati enim mundo corde, quoniam ipsi deum uidebunt.

Tantā autē innocētā qua ratione parabimus, qui adfectibus impurissimis undiq; septi sumus? Hic inter malleum & incidem positi, cū deus tantam innocētiam exigat, nos aliud uitiatu præstare nō possumus q̄ uitium, uelimus, nolimus, deo manus dare cogimur, & eius gratiæ permittere: Hic euangelij lux oritur.

His angustijs inclusos Christus eximit, q̄ nos lōge melius q̄ ullus Iuppiter seruator liberauit, cōscīentiam de desperationi proximā ante oīa erigēs, ac mox certissima spe sibi iunctam, felicē reddens. Ipse enim ab omni labe quorūcūq; uitiosorū adfectuū cū sit alienissimus, de spū enim sancto conceptus, exq; uirgine illibata genitus est, primū, ut liberaret, hāc innocētā suā pro nobis exposuit: nā labores & dolores nostros ipse uere tulit: post eos qui hoc inconcussē credunt, beatos efficit.

Qui enim hāc liberalem condonationē crediderit, à deo per Christum misero mortaliū generi præstitam, saluus erit, & coheres Christi factus, apud patrem in æternū letabitur. Vult enim ille, ut ubi ipse sit, illic sit & minister suus.

Christi innocentia pro reis, imò damnatis exposita nos absoluit, ac deo dignos hac potissimū

APHORISMI.

fieri studet, ac ab omni prorsus iniuria manū ab-
stinet, deo simillimus est. Ardua sunt hæc si uires
nostras spectes, sed credēti omnia sunt possibilia.

SECUNDARVM PRAECE

ptionum Aphorismi. *De his q̄ ad se stinent.*

Ostea quàm animus solida uirtuti de-
stinandus per fidē recte formatus fue-
rit, proximū est, ut se totū intus belle
adornet & cōponat: nā si apud se re-

cte comparata sunt oīa, facile alyis recte cōsulet.

Rectius autem animū componere nō poterit,
q̄ si uerbum dei nocturna manu diurna q; uerset:
Id autem commode faciet, si linguas, Hebraicā &
Græcā pbe calleat, qđ sine altera uetus instrumen-
tum, sine altera nouū pure capi difficulter possit.

Quoniā uero istos docere suscepimus, qui iam
prima rudimēta exantlarūt, latināq; passim apud
omnes obtinuit, deserendā omnino nō censemus:
nam & si ad sacrarum literarū intellectuē mī-
nus faciat, quàm uel Græca uel Hebraica, ad re-
liquum tamen uitæ usum haud mediocriter pro-
derit. Vsuenit etiam aliquando, ut apud latinos
quoq; Christi negotiū agere cogamur. At linguis
ad quæstum abuti, id uero à Christiano homine
debet alienissimum esse: Sunt enim linguæ diuini
spiritus donum.

10 DE HIS QUAE AD SE

Proxima ab ista, cui operā demus, erit græca, propter nouum instrumētū, ut dictum est: nam, ut pace omnium dicā quod sentio, doctrinam Christi iā inde ab exordio uideo minus digne tractatam à latinis hominibus, quàm à græcis. Ad fontes igitur hic noster mittendus est.

Quantū in utraq; istud obseruādū est, ut fide innocētiāq; pectus præmunitū habeat: sunt enim haud parum multa quæ perniciosè discerentur, petulantia, imperandi, belligerādiq; libido, uasfricies, inanis philosophia, & similia, quæ tamen omnia præmonita mēs instar Vlyssis intacta præterire poterit, cum scilicet ad primā uocem sic se admonuerit, hæc audis ut caueas, non ut capias. Hebraicæ ultimū hac potissimū causa damus, qd', ut paulo ante dictū est, latina apd' oēs inoleuit, & eā opportunissime græca seqtur, alioq; hebraicæ merito primas tribuissēmus, qd' sine huius schematis, apud græcos etiā, multis ī locis sudet q'sq's germanū scripturæ sensum eruere uelit. De linguarū utilitate ad saturitatē dicere, nō est huius ppositi.

His armis ad sapiētia istā cœlestē, cui humana nulla cōparari, nedū æqparari iure debet, irruere poterit, quisq; humili sitibūdāq; mēte accedit.

Quo cū irruerit, omnigenas recte uiuēdi formas inueniet, nempe Christū absolutissimū omnis uirtutis exemplar: quē ubi ex dictis factisq; plane

cognouerit, ita amplectetur, ut in omni uel actione uel cōsilio, partem aliquā uirtutū ipsius exprimere, quo ad humanæ tenuitati fas est, conetur.

Tempestiue ab eo, & loqui & tacere discet: pudebit immature de his loqui, quæ maturrimos requirunt, quod Christū uideat anno uix tandem tricesimo reposuisse: quibus duodecimo quoque anno periculū sui legis peritis dederit: Quo nos exēplo nō tam docemur cito prodire, quā à teneris res magnas, sed deo dignas, moliri.

Nam ut foeminae summū per omnē uitā ornamentū est silētiū, ita adolescētē nihil cōmēdabiliorē facit, quā ad certū tempus silentij studiū, donec & mens & lingua, tā seorsim quā inter se probe consent. Neque hic Pythagoricū silētiū exigimus, sed loquēdi cupiditatē præmimus: Ac nisi tempestiue loquutus sit adolescens, loqui omnino uetamus.

Eloquētiā dū apud præceptores meditatur, nō deformabit ad horū exēplū, siquid uitij habeat: Neque id præcepti leuis momētū quod putet, nā ueterū quoque memoria perditū est, auditores quosdā nō mō linguæ præceptorū uitia, sed corporis quoque imitatos esse.

Uitia linguæ cuique obuiū est cognoscere, orationis autem habitus, tum præter artificium, de quo hic dicendū locus non est, uitiosus est, si nimis celeriter aut tarde nimis incedat oratio, si accensus sit nimis humilis & languens, aut uehementis

14 DE HIS QUAE AD SE

stitus nō pudeat, qui filium dei ac uirginis audiat
in praesepi uagitus suos edere, tot solummodo fa-
scijs inuolutum, quot uirguncula ad partum im-
parata secum gestabat?

Peregrinas aut nouas uestiū figuras, q̄ quotidie
producūt, incōstātissimae, uel si id nimis est, effœ-
minatæ mētis aut teneræ certissimum signū dant.
Christi non sunt. nā egenos interea frigore perire
sinūt & fame. Vnde à uestiū luxu, tam est tempe-
randum, quàm à cūauis mali specie.

Amare dum incipit adolescēs, animi sui tyro-
cinium exhibere debet: ac dum alij uiribus & ar-
mis per tumultum lacertos suos explorant, hic no-
ster omne robur huc uertet, ut se ab amoris insa-
nia tueatur, cunq; amandum prorsus esse uiderit,
caueat ne depereat, sed talem eligat ad amorem,
cuius se ferre mores in perpetuo matrimonio pos-
se cōfidat, eiq; cōgressum suū usq; ad connubiū
tam illibate custodiat, ut præter hanc ex omnī
mulierum uirginumq; corona nullā nouerit.

Pecuniæ gloriæq; cupiditatē, quid hic uetare
adinet, cum apud gentiles quoq; malū istud, ma-
le audiat? & hic noster non sit christianus futu-
rus, si ei seruiat, quæ non unū & alterū pessunde-
dit, sed florētissima regna euertit, urbes potētissi-
mas excidit, rem quācunq; publicam inuasit, sum-
ditus perdidit. Hæc ubi arcē mentis occupauerit,
nihil

nihil recte geri permittit: nocentissima pestis est, sed heu potens: quam per solū Christum iugulabimus, si assidui emulatores eius fuerimus: Is enim quid aliud hic egit, quàm huic malo mederi?

Mathematicas disciplinas, quibus Musicen quoq; cōnumerāt, nō leuiter, tametsi p̄fectorie, attingēdas esse putamus: ut enim cognitæ magno sunt usui, neglectæ uero impedimento haud mediocri, ita, si q̄s in eis cōsenescat, nihil aliud emolumentum reportabit, quàm ij, qui ne otio pereant, deambulando subinde locum mutant.

[Palæstram nō usq; adeo damnamus, aliter tamen pronunciaturi, si non uideremus quosdam prædiuites constāter abhorrere ab eo labore, quī communem uitā iuuat. Christiani tamen hominis fuerit ab armis prorsus abstinere, quoad per Reipublicæ statum & trāquillitatem licet: Nam deus quī Dauid armorum rudem cōtra Goliath fundā proficiscētē uictorē reduxit, & inermes Israëlitas ab imminente hoste seruauit, nos etiā indubie seruabit, aut si aliter ei uisum erit, dexteras armabit: ipse enim docet manus nostras ad prælium. At si omnino statutum est palæstram quoq; experiri, hic unicus sit scopus, ut patriam uelimus, ac eos quos deus iubet, tueri.

Velim itaq; cunctos, præcipue tamen eos qui officio uerbi dei destinādi sunt, nō aliter putare, quàm quod una solaq; præscorum Masiliensium

DE HIS QVAE AD ALIOS

ciuitate potiri queant, qui neminem in ciuium nu-
merū censebāt, qui nihil artificij noscet quo uictiē
pararet: hoc enim pacto fieret, ut oīū omnis lasce-
uiæ seminariū exularet, & corpora nostra longe
salubriora, diuturniora, robustioraq; euaderent.

PRAECEPTIONVM

altimarum Aphorismi.

Rincipio ita secū reputabit ingenuus
mens: Christus sese pro nobis exposu-
it, nosterq; factus est, ita & te oportet
omnibus exposuū esse, nō te tuum pu-
tare, sed aliorum: nō enim ut nobis uiuamus nati
sumus, sed ut omnibus, omnia fiamus.

Solas igitur, iustitiā, fidem, cōstantiā à teneris
meditabitur, quibus Reipu. Christianæ, quibus pa-
triæ, quibus sigillatim omnibus sit profuturus. Lā-
guidæ mētes sunt, quæ hoc solummodo spectant,
ut sibi tranquilla uita cōtingat, nec deo tam simi-
les, atque eæ, quæ omnibus suo etiā cum periculo
prodesse student.

Hic tamē prouide custodiendū erit, ne qd' ad glo-
riā dei, patriæ, oīumq; utilitatē suscipitur propo-
sitū, à diabolo aut philautia uitiatur, ut qd' aliorū
gratia suscepisse uideri uolumus, ad nos tādē tra-
hamus: multos enim uidere licet, q ab initio recta
feliciter incedunt, post pauca uero à uana gloriā
oīum bonorū cōsiliorū peste i trāsuersum agūtus.

In secundis & aduersis aliorum, non aliter se geret, quam si sibi ipsi accidissent, si alij secunda euenerint, sibi euenisse putabit, æque si aduersa. Res etenim publicam unam, ueluti domum ac familiam, existimabit, imò unum corpus, in quo membra ita simul gaudent, morerent, ac se mutuo iuuat, ut quicquid uni acciderit, omnibus acciderit.

Ad hunc modum gaudebit cum gaudentibus, flebit cum flentibus: omnium enim euentus suos putabit. Adde quod iuxta Senecæ uerbum cuius potest contingere quod cuiquam.

Neque hos adfectus, gaudium & mororem, ita præstandos esse docemus, ut uulgo mos est: non enim uolumus, ut secundis rebus exultemus, & aduersis desperemus, sed posteaquam sine his alijsque adfectibus nunquam sumus, ita, si sapiamus, temperemus, ut à decore nusquam recedamus. Gaudebimus ergo de aliorum felicitate æque ac de nostra, nec aliter contristabimur, hoc est, moderate omnia feremus.

Ab his cæteribus quo uel promiscue uel publice conuenitur, quales sunt propinquorum nuptiæ, & annui tum ludi tum feriæ, non sollicitè arceo, quod Christum uideam nuptiarum aliquando partem non ingratisimam fuisse. Magis enim nobis probatur, si, quod omnino fieri oportet, in publico fiat, quam si in angulis aut ganeis: testium enim multitudine quosdam uehementius terret quam propria mens, & omnino deploratus erit, quem publice indecore se gerere non puduerit.

Ex publicis congressibus semper aliquid boni auferre cōtendet, ne, quēadmodū Socrates quærebatur, semper deterior domū redeat. Obseruabit, si quis in publico uerecunde se gerat, & imitabitur, si contra impudenter, desuet.

Hoc autem cum ægre qui maturrimi sunt præstare possint, suadeo quod rarissime fieri potest in publicos cœtus coire: & si omnino insaniam sociare oportet, mox nos ipsos repetamus: desertioni facile prætextitur causa, cui adquiescant ij qui nos bonis studijs semper intentos esse norunt.

In rebus asperis laxis frenis adcurrere decet: hic primum postremumque esse præclarum est, hic tendi nerui debent, considerari malum, tractari, amoueri, consilium dari.

Parentes secundum immortalem deum summo in precio habendos esse apud infideles quoque receptum est. His igitur ubique cedendum est. Et si quando se non ex sententia Christi, quæ & nostra est, gerunt, non est importune illis obluendum, sed quod dictum factumue oportet cum mansuetudine summa proponendum: quod si recipere nolunt, potius deserendi sunt, quam contumelia adficiendi.

Iram ex calida causa nasci perhibent Physici: cumque hæc ætas sit calidissima, diligenter ab illa cauendum est, ne quicquam ex eius impulsu, uel dicamus uel agamus. Suspectum esse debet quicquid in mentem uenit, hoc adfectu feruente.

Calumniā, si deuorare præ amaritudine prorsus nō possumus, ad iudicē aut magistratū referri oportet: nam conuītium pro conuītio reddere, & contumeliā regerere in eū qui dedit, aliud nō est, quā talem fieri, qualis is est quem damnas.

Lusus cū æqualibus suo tempore permittimus, sed doctos tātum & ad corporis exercitiū utiles. Docti sunt, certare numeris, quod Arithmetice docet, aut locationibus, quod lateruncolorū excursionēs & cunctamina, stationes quoque & insidie: Is enim ludus præ omnibus docet, ne qd temere suscipiatur: modus tamen interim in eo seruandus est: fuerūt enim qui posthabitis serijs huic uni hærerent. Subcisiuis tantum horis hæc obiter tractanda permittimus. Talorum tabularumq; quas cartas uocant, ludos, & ἰσχυροὺς relegamus.

Corpus exercebunt, cursus, saltus, discus, palestra, lucta (qua uero parcius utendum est, nam sæpe in serium abiit) lusus apud omnes ferè gentes usitati, sed apud maiores nostros, Heluetios dico, usitatissimi, & in uarios euentus utilissimi. Natationes paucis uideo esse proficuas, tametsi nonnunquam iuuet membra in flumen suspendere, piscemq; fieri: utiles tamen ad quosdam aliquid quando casus fuere. natauit ex Capitolio qui Camillo nunciaret miserabilem auaræ Romæ statum. Chlœlia membrorum remigio ad suos remeauit.

20
DE HIS QVÆ AD ALIOS

Conuersatio uniuersa simul & oratio talis sit,
ut eos, quibus cum uiuimus, iuuent.

Alium si obiurgare oportet, tam cordate, tam
false, tamq; festiuiter id fiat & consulte, ut uitium
propellamus, hominẽ autem lucrifaciamus,
arctiusq; nobis iungamus.

Veritatis studium tam cõstans & unicum esse
oportet, ut semper tu nostrum tum aliorũ sermo-
nem ita expendamus, ne quid doli uel commenti
admixtũ habeat: debetq; bona mens non alia sibi
causa magis displicere, quàm si uel inuitæ solũmo-
do quiddã mēdacij excidisse deprehēderit: taceo
quanto illã deceat pudore cõfundi, si se tã leuem
ac uanam inuenerit, ut uel ipsa cudat, uel ab alijs
eusa reddat. Veritatem enim quisq; cũ proximo
loqui iubetur. Christus ueritas est, Christianũ igitur
oportet ueritatis esse tenacissimũ. Vir duplici
animo inconstans est in omnibus uijs suis. Nihil
tuto ei committi potest, qui lingua uariat. Oratio
cordis est nũcius: prõinde si hæc fuerit uana, mē-
dax, inconstans, certissimũ signũ est pectus longe
peius habere. Adde qd' mēdaciũ aliquãdiu, sed
perpetuo latere nõ potest: Vnde stultũ fuerit ma-
iuitã domesticã latēdi spe, uel alere uel solari.

Quod de ueritatis studio diximus, in actioni-
bus eũctis obseruandum est, ne scilicet fictæ quicq;
agamus, ne frons, ne oculi, alios se esse mētiantur
quàm cor ipsum, actionum omnium fons, est.

*Iernæ. Tibi autem utendū est (ut ille inquit) ætate,
cito pede labitur ætas, Nec bona tā sequitur, q̄ bo
na prima fuit. Christiani hominis est non de do-
gmatis magnifice loqui, sed cū deo ardua semper
ac magna facere. Perge igitur optime adolescēs,
genus, formam, patrimonium, quæ tibi omnia ma-
gnifica contigerunt, hisce ueris ornamen-
tis clariora reddere: minus dixi, sola
īsta ornamenta putare, illa uero
fortunæ esse cognoscere,
deo Opt. Max. duce,
qui te incolu-
mem seruet.
Amen.*

BASILEAE APVD IOAN-
NEM BEBELIVM.